

Tikslas (h)
**„Skatinti užimtumą, augimą, socialinę įtrauktį ir vietos plėtrą
kaimo vietovėse, be kita ko, bioekonomikos ir darnaus miškų ūkio
sektoriuose“**

Situacijos analizė

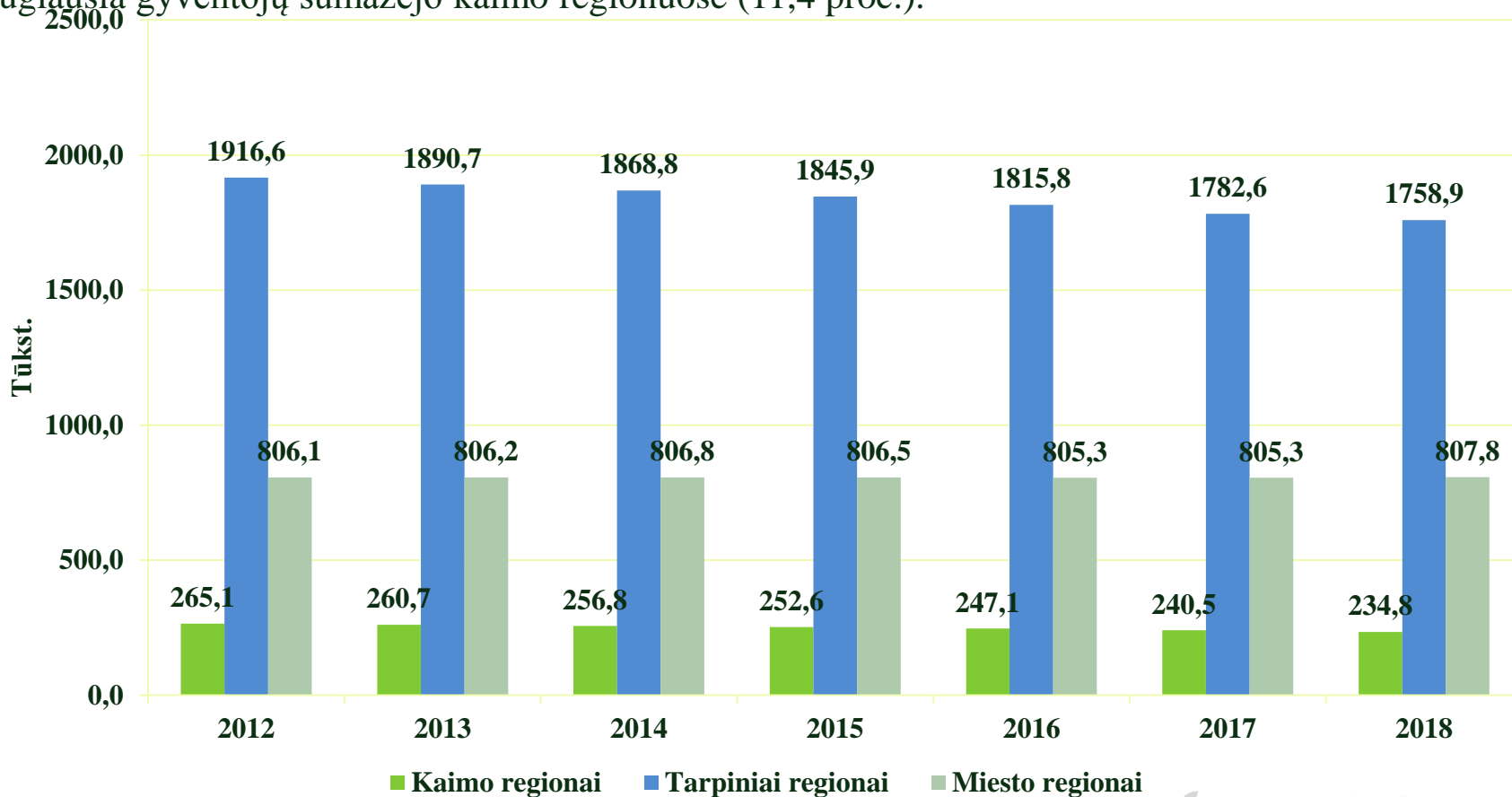
- Lietuvoje kaimo regionai užima 13,6 proc., tarpiniai regionai – 71,5 proc., miesto regionas – 14,9 proc. šalies teritorijos.
- Lietuva pasižymi savitu agrariniu kraštovaizdžiu, kuris užima apie 60 proc. Lietuvos teritorijos, miškais bei saugomomis teritorijomis.
- Didžiausia dalis saugomų teritorijų yra miesto regiono bendrame plote – 19,5 proc., tarpinių regionų – 17,4 proc., kaimo regionų – 15,7 proc.

Gyventojų skaičius

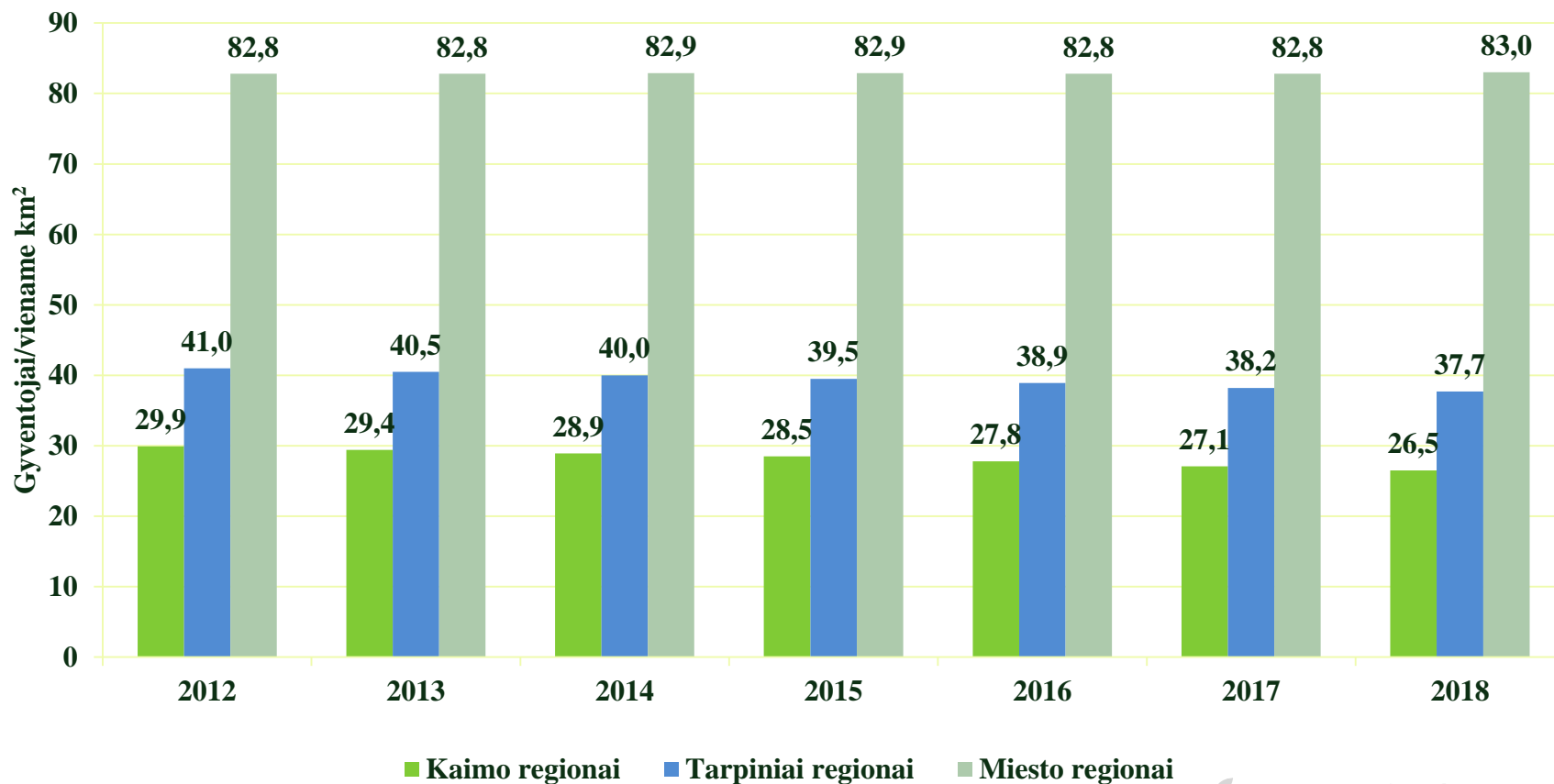
2018 m. Lietuvoje gyveno 2,8 mln. gyventojų – 6,2 proc. mažiau nei 2012 m. Per 2012–2018 m. laikotarpį šalies gyventojų skaičius mažėjo vidutiniškai 1,1 proc. per metus. 2018 m., palyginti su 2012 m., daugiausia gyventojų sumažėjo kaimo regionuose (11,4 proc.).

Gyventojų tankumas

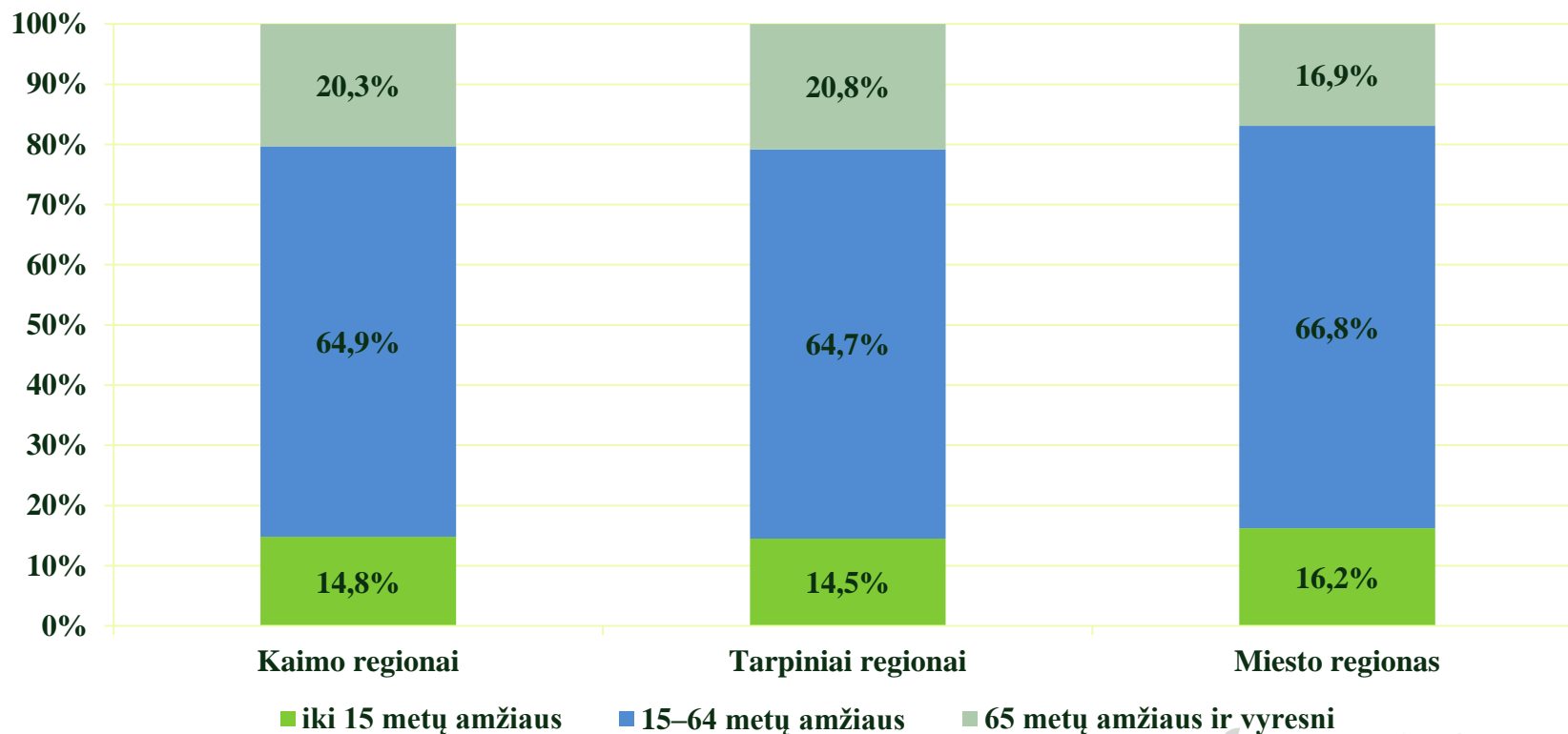
Pagal šį rodiklį Lietuva žymiai atsiliko ir nuo ES-28 šalių vidurkio: 2015 m. gyventojų tankumas šalies kaimo regionuose buvo 1,9 karto mažesnis nei vidutinis ES-28 šalyse.

Gyventojų amžiaus struktūra 2018 m.

Lietuvos kaimo regionų gyventojų amžiaus struktūra beveik nesiskyrė nuo ES-28 šalių vidurkio: Lietuvoje vyriausio ir jauniausio amžiaus gyventojų dalys buvo atitinkamai 0,8 ir 0,6 proc. punkto mažesnės nei vidutinės ES-28 šalyse, o darbingo amžiaus gyventojų dalis – 1,4 proc. punkto didesnė nei vidutinė ES-28 šalyse.

Emigracija ir imigracija

2016 m. buvęs emigracijos pikas slūgsta visoje Lietuvoje. Per 2017-2018 m. emigracijos mastas, lyginant su kitais regionais, labiausiai sumažėjo kaimo regionuose - 37,8 proc. Kita vertus, imigrantų skaičius labiausiai išaugo taip pat kaimo regionuose – 58,4 proc.

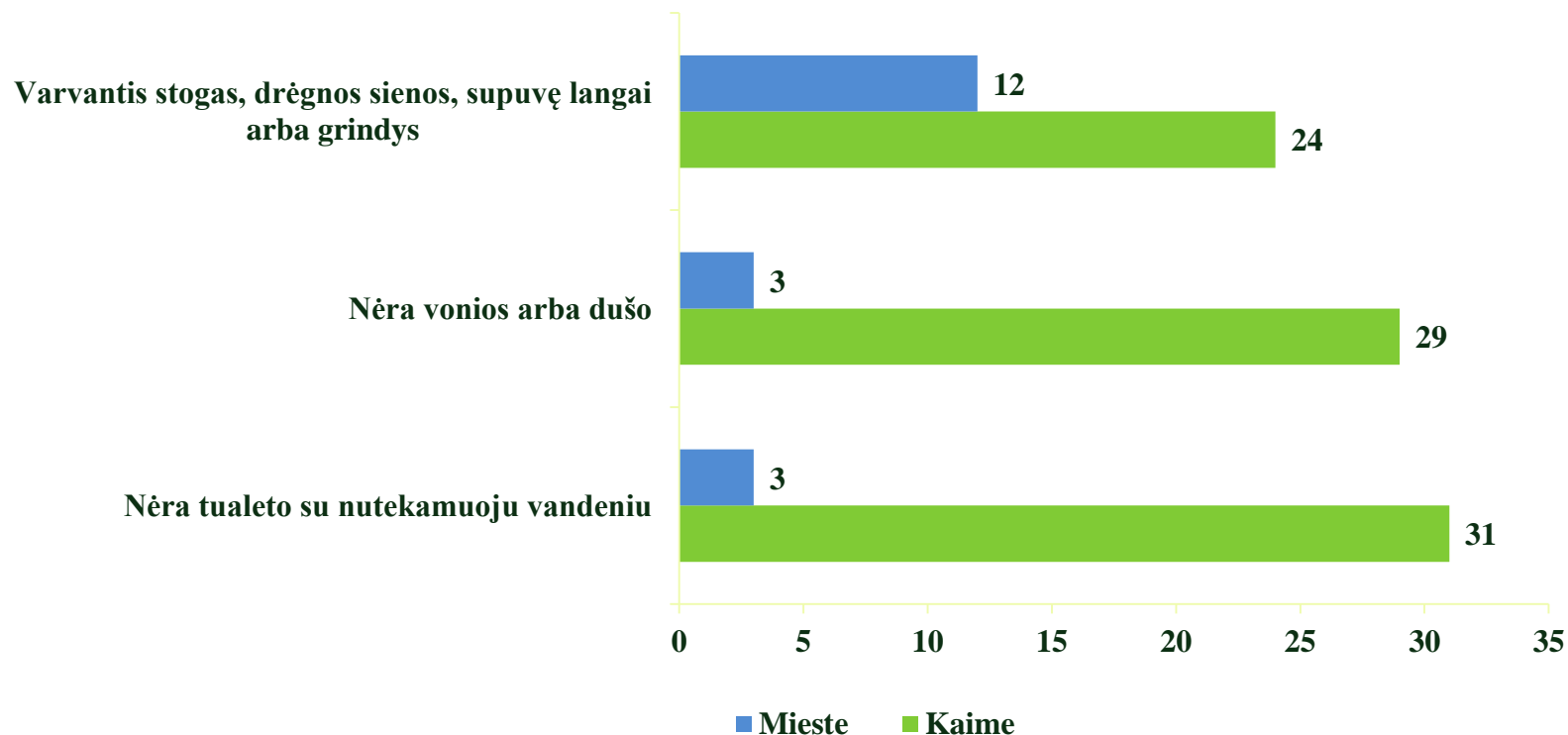
Regionai	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Emigracija, asmenys							
Miesto regionas	9431	9282	9009	12497	12151	11107	8297
Tarpiniai regionai	28225	26499	24507	28452	33505	31929	20868
Kaimo regionai	3444	3037	3105	3584	4677	4889	3041
Imigracija, asmenys							
Miesto regionas	5148	6108	7497	6183	6792	6818	9206
Tarpiniai regionai	13195	14181	15028	14243	12215	12441	17951
Kaimo regionai	1500	1722	1769	1704	1155	1109	1757

Asmenų, gyvenančių namų ūkiuose, susiduriančiuose su išvardytomis būsto problemomis, dalis 2017 m., proc.

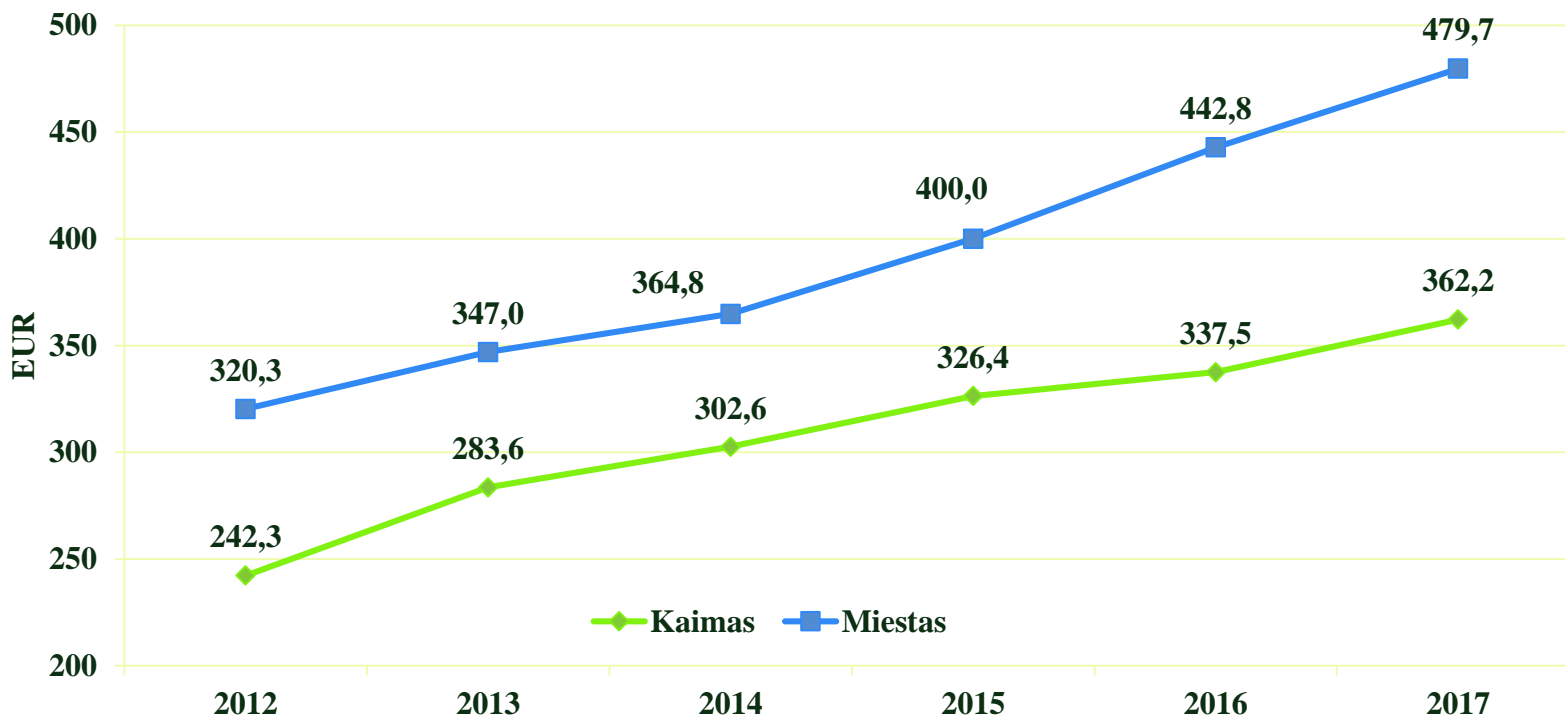
Kaimo gyventojų, ypač jaunimo, netenkina higienos ir aplinkosaugos reikalavimų neatitinkantis, pasenęs gyvenamasis būstas.

Vidutinės disponuojamosios namų ūkių pajamos vienam namų ūkio nariui per mėnesį

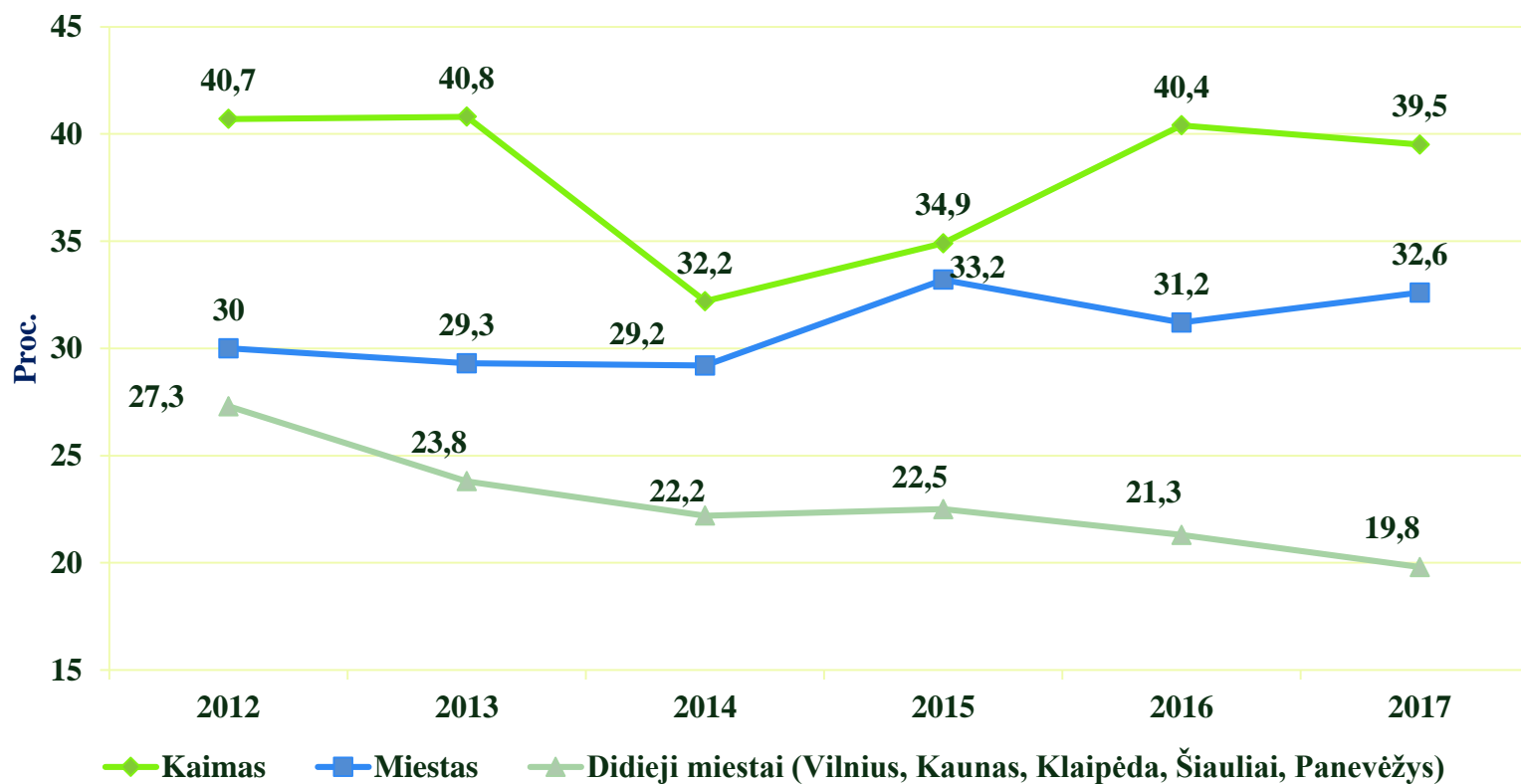
Vienas iš veiksnių, nulėmusių emigracijos srautus iš kaimo vietovių – mažos gyventojų pajamos kaime. 2017 m. vidutinės disponuojamosios namų ūkių pajamos, tenkančios vienam namų ūkio nariui, kaime sudarė 362,2 EUR ir buvo 1,3 karto mažesnės nei mieste.

Asmenys gyvenantys skurdo rizikoje ir socialinėje atskirtyje

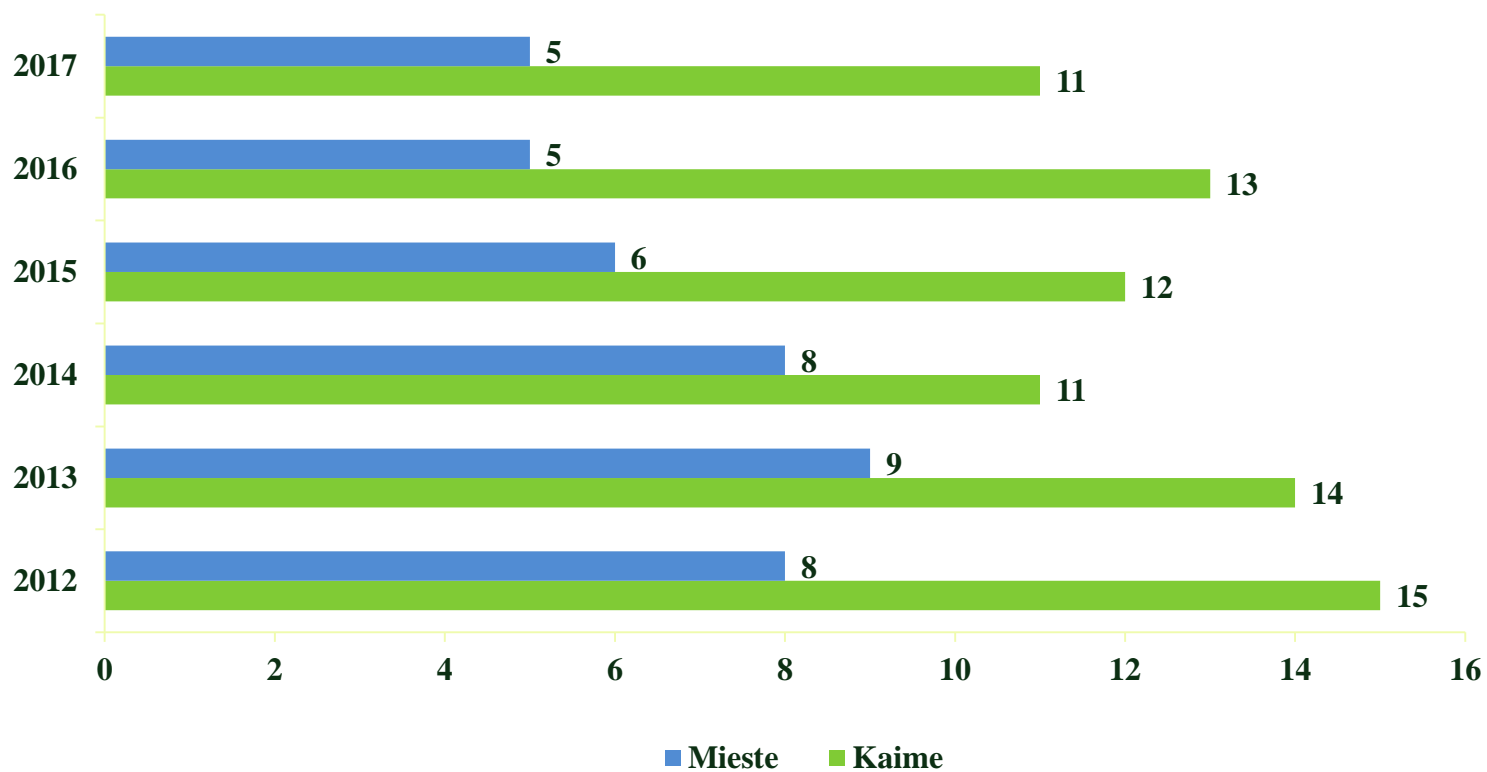
Nors 2017 m., palyginti su 2012 m., skurdo lygis Lietuvos kaimo vietovėse sumažėjo 1,2 proc. punkto, tačiau išliko žymiai didesnis nei vidutinis ES-28 šalyse (1,6 karto).

Namų ūkių dalis, kuriems socialinės išmokos yra pagrindinis pajamų šaltinis, proc.

2017 m. 11 proc. kaimo gyventojų socialinės išmokos (išskyrus socialines išmokas senatvėje) buvo pagrindinis pajamų šaltinis. Mieste tokių gyventojų buvo 5 proc.

Gyventojų (15 metų ir vyresnių) struktūra pagal išsilavinimą

Sparčiai kintančiomis ekonominėmis ir visuomenės raidos sąlygomis vienas iš veiksnių, galinčių turėti įtakos socialinei atskirčiai, yra žemas gyventojų išsilavinimo lygis. Miesto regione yra apie 11,7 proc. punktų mažiau žemo išsilavinimo gyventojų ir net 1,8 karto daugiau gyventojų su aukštu išsilavinimu, palyginus su kaimo regionais.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Žemo išsilavinimo (ISCED 0, 1, 2)							
LT	23,2	22,1	21,0	20,0	18,1	17,0	16,0
Miesto regionas	17,4	16,1	16,3	15,5	13,5	12,2	11,0
Tarpiniai regionai	24,4	23,4	21,9	21,0	19,1	18,1	17,3
Kaimo regionai	32,4	31,1	29,9	26,9	25,1	24,2	22,7
Vidutinio išsilavinimo (ISCED 3,4)							
LT	51,2	51,4	50,8	50,4	51,5	51,9	51,8
Miesto regionas	47,3	48,1	46,3	44,9	45,6	45,5	45,2
Tarpiniai regionai	52,4	52,5	52,2	52,0	53,5	54,1	53,8
Kaimo regionai	54,2	54,6	54,7	55,9	56,8	57,4	59,4
Aukšto išsilavinimo (1998–2013 m. – ISCED 5, 6; nuo 2014 m. – ISCED 5, 6, 7, 8)							
LT	25,6	26,5	28,2	29,6	30,4	31,1	32,2
Miesto regionas	35,3	35,8	37,4	39,6	40,9	42,3	43,8
Tarpiniai regionai	23,2	24,1	25,9	27,0	27,4	27,8	28,9
Kaimo regionai	13,4	14,3	15,4	17,2	18,1	18,4	17,9

15-64 metų amžiaus gyventojų užimtumo lygis, proc.

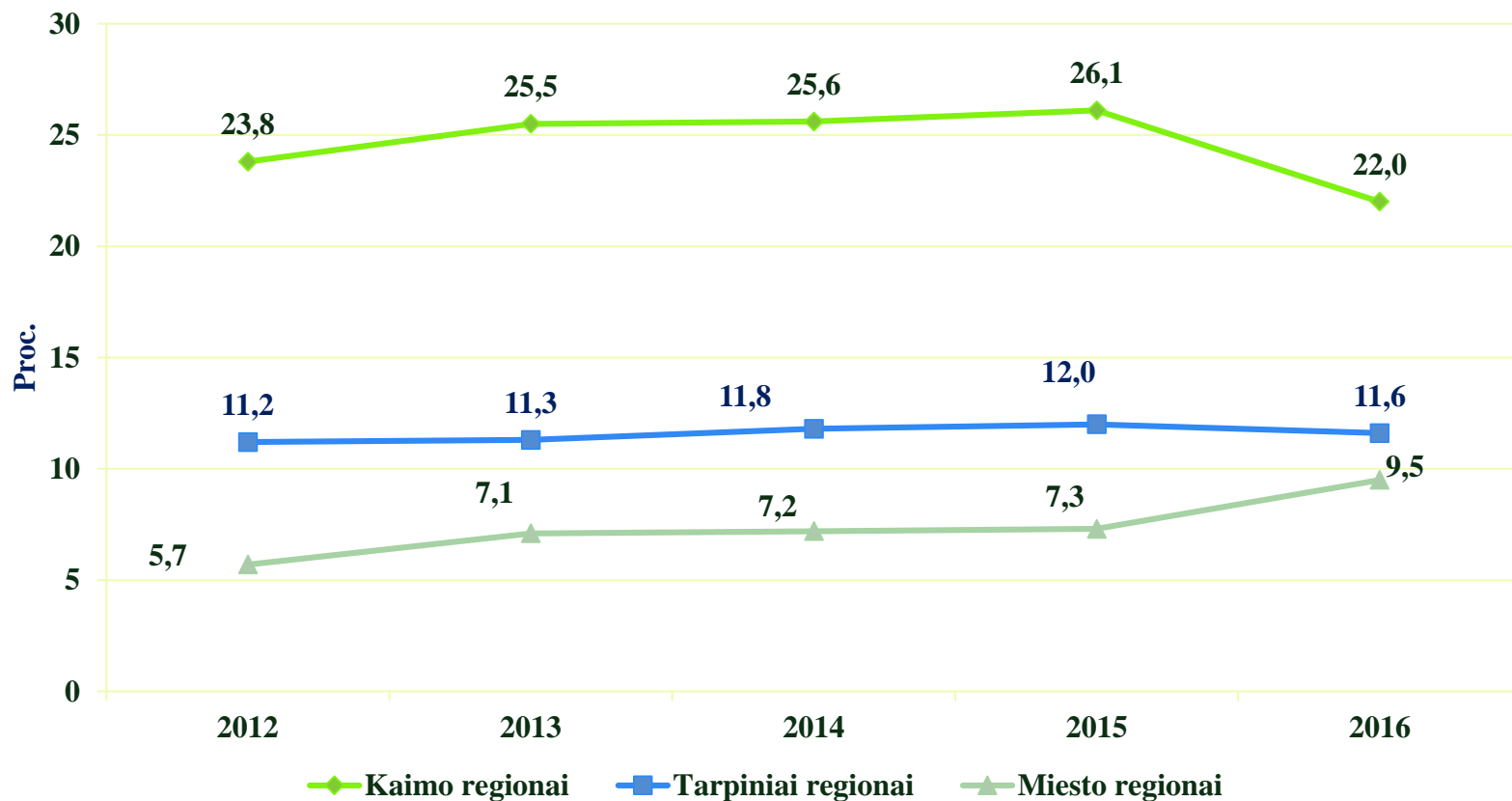
2018 m. Tauragės ir Marijampolės apskrityse, kurios priskiriamos kaimo regionams, 15–64 m. amžiaus gyventojų užimtumo lygis buvo žemesnis nei vidutinis šalyje.

Apskritis	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lietuva	62,0	63,7	65,7	67,2	69,4	70,4	72,4
Miesto regionas							
Vilniaus	65,8	68,1	70,2	70,9	74,7	76,3	78,5
Tarpiniai regionai							
Alytaus	59,5	59,2	58,3	61,8	64,5	64,3	65,6
Kauno	63,2	65,5	67,1	68,4	70,3	70,6	72,5
Klaipėdos	66,4	67,1	68,5	70,9	70,9	71,0	71,9
Panevėžio	57,7	58,1	60,7	62,8	66,9	67,2	66,2
Šiaulių	57,8	59,6	61,6	61,3	62,6	66,2	68,9
Telšių	54,9	58,1	63,0	64,4	65,2	69,2	71,4
Utenos	55,1	58,1	60,2	61,5	63,1	61,2	65,3
Kaimo regionai							
Marijampolės	56,0	57,1	61,5	64,3	62,6	64,0	68,0
Tauragės	64,0	64,8	62,8	67,9	70,4	68,5	69,7

Savarankiškai dirbančių asmenų dalis nuo visų užimtųjų

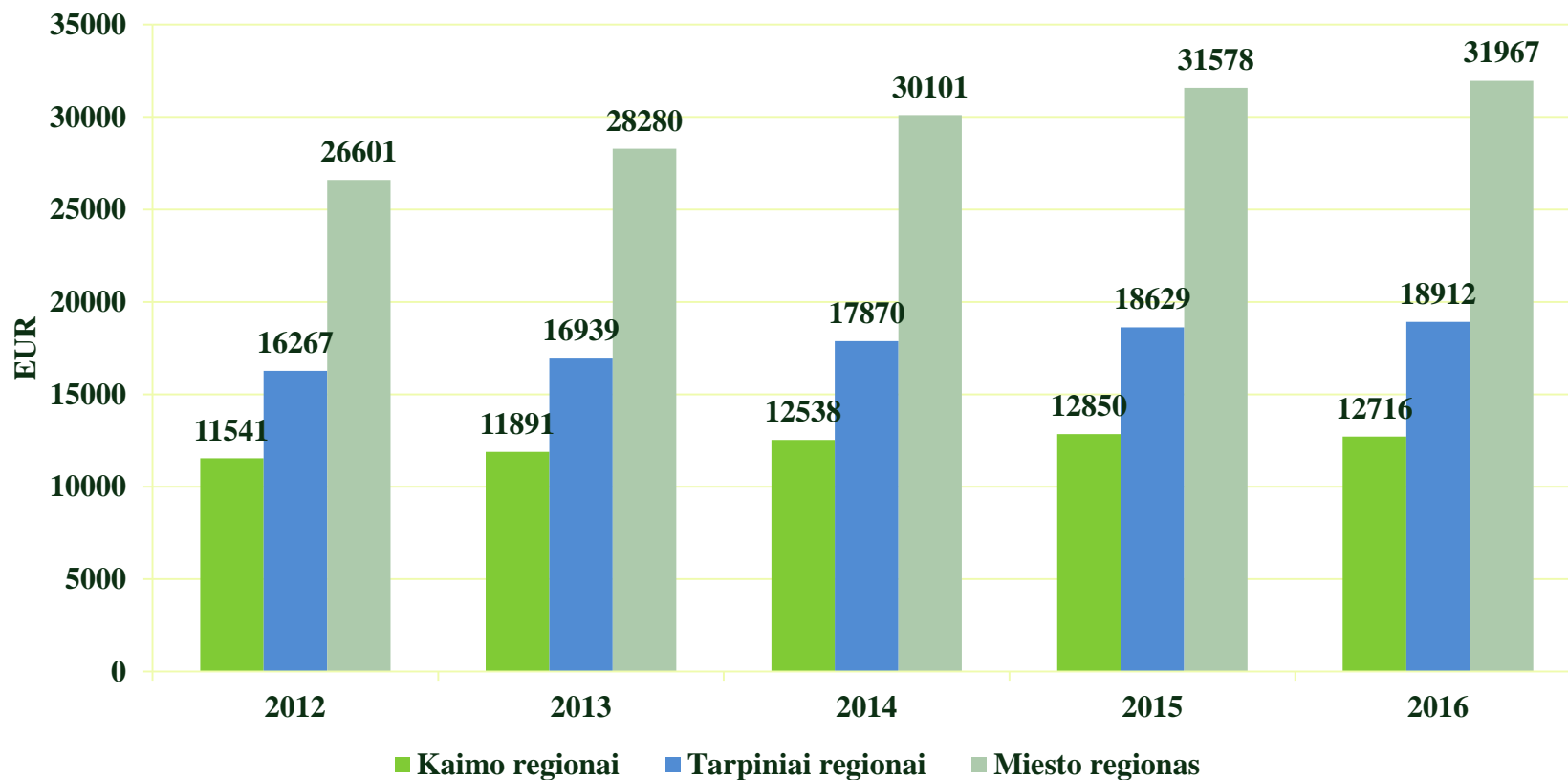
2016 m. kaimo regionuose savarankiškai dirbantys asmenys sudarė 22,0 proc. visų užimtųjų, ir ši dalis buvo atitinkamai 12,5 ir 10,4 proc. punkto didesnė nei miesto ir tarpiniuose regionuose, taip pat 8,3 proc. punkto didesnė nei vidutinė ES-28 šalyse.

Bendrasis vidaus produktas vienam gyventojui, išreikštas perkamosios galios standartu (PGS)

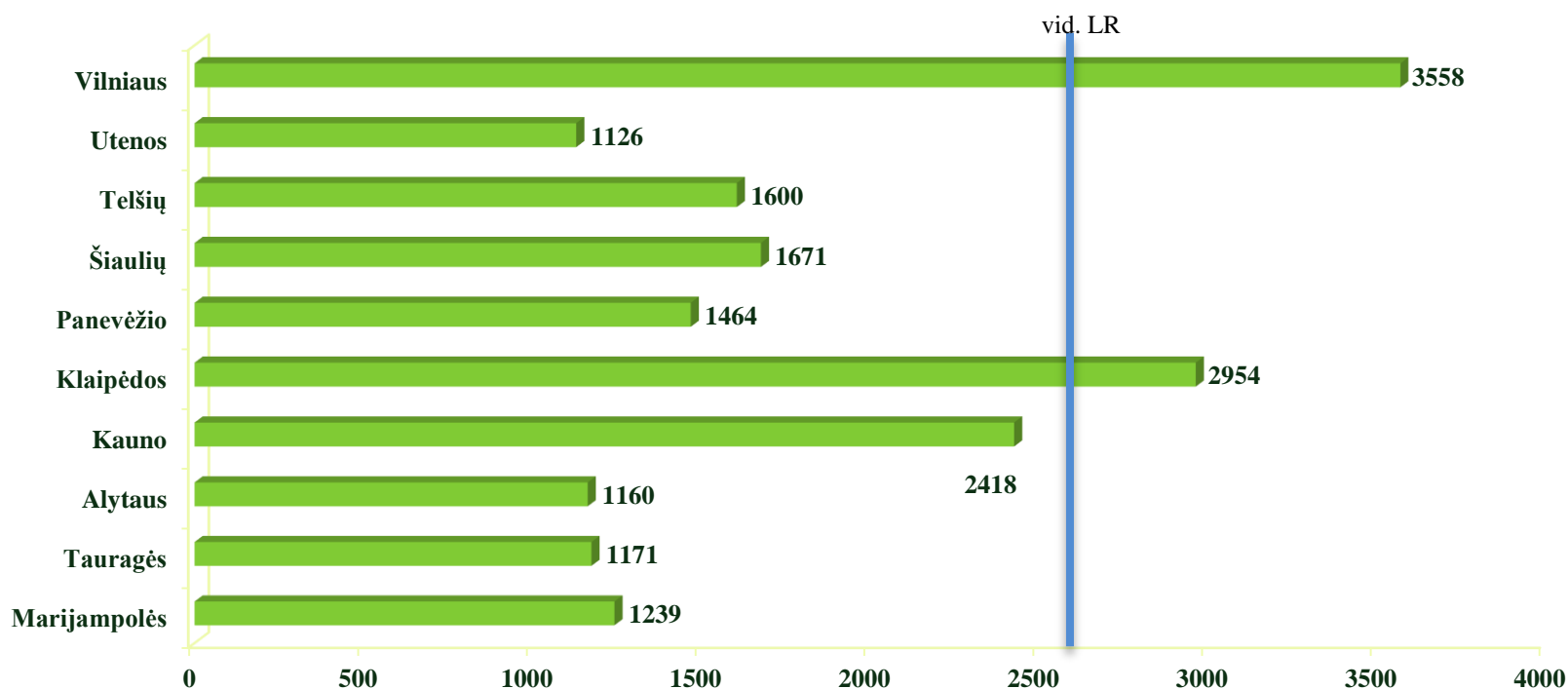
Bendras vidaus produktas vienam gyventojui, išreikštas PGS, šalies kaimo regionuose buvo 44,7 proc. mažesnis nei vidutinis ES-28 šalyse.

Materialinės investicijos, tenkančioms vienam gyventojui, 2017 m., EUR

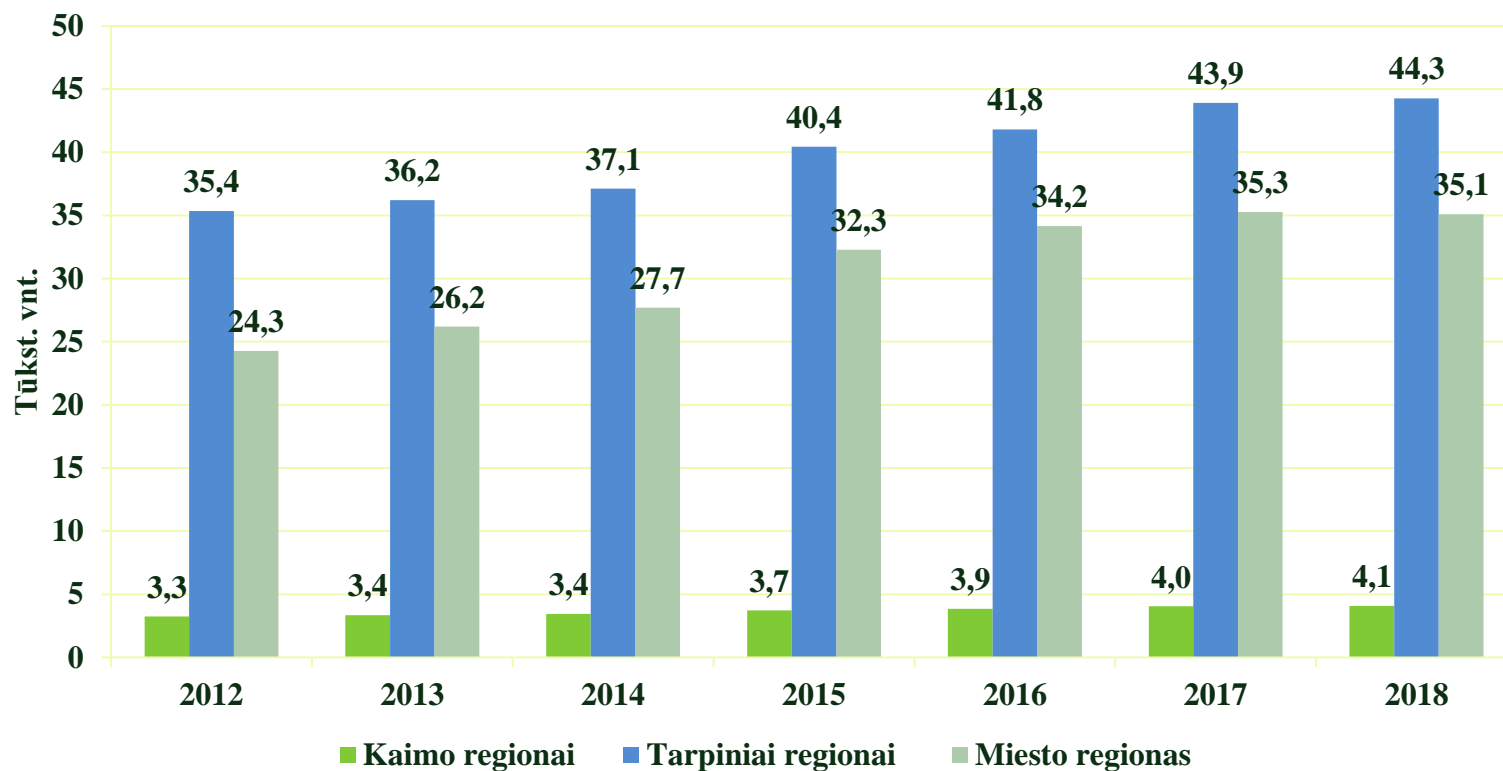
Pagal materialinių investicijų apimtį, tenkančiąs vienam gyventojui, Lietuvoje ypač išsiskiria miesto regionas (Vilniaus apskritis) ir tarpiniams regionams priskiriama Klaipėdos apskritis, kuriose materialinių investicijų apimtys, tenkančios vienam gyventojui, viršija Lietuvos vidurkį.

Veikiančių įmonių skaičius

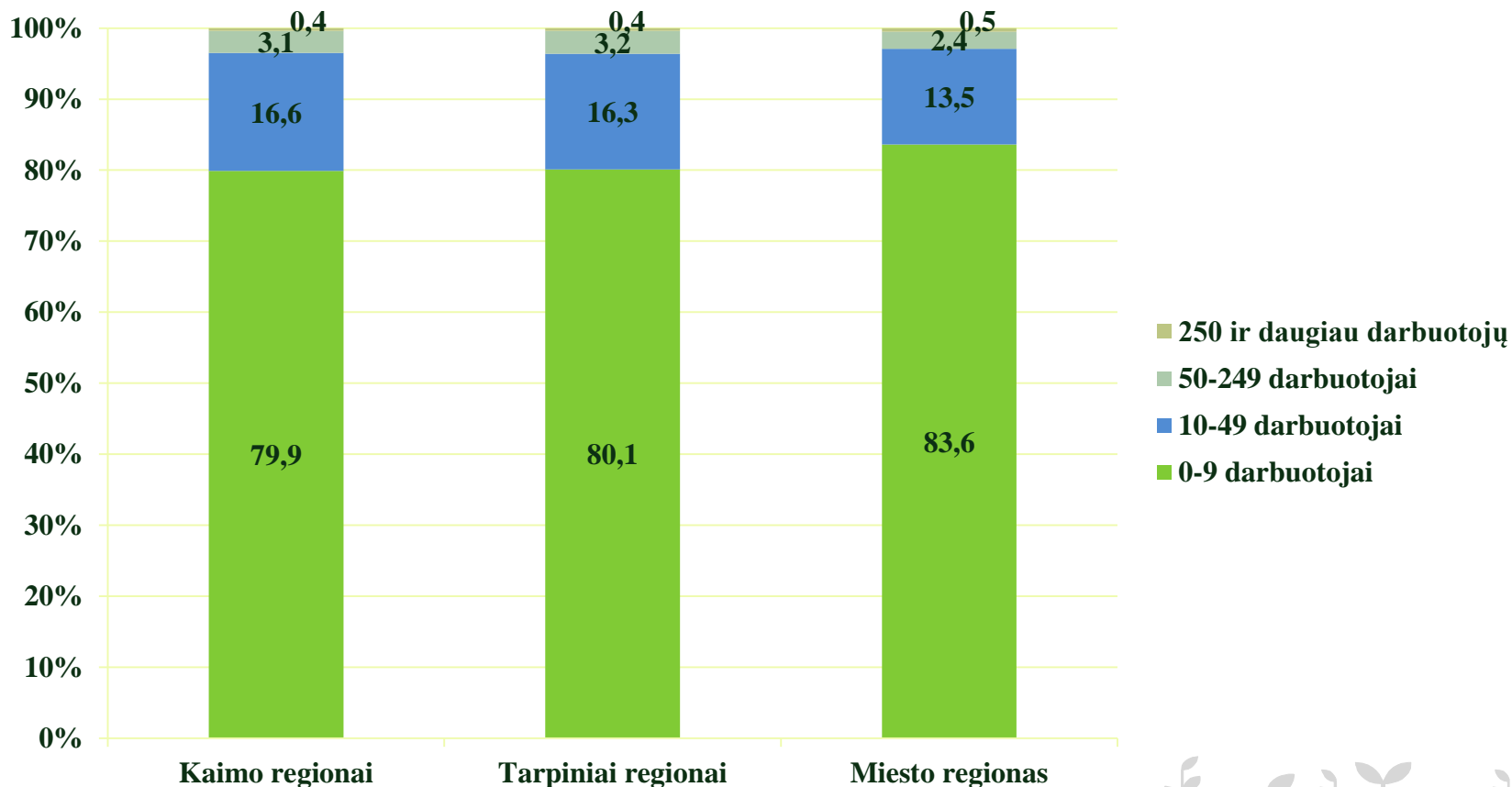
2018 m. pradžioje Lietuvos kaimo regionuose veiklą vykdė 4,1 tūkst. įmonių – 25 proc. daugiau nei 2012 m. pradžioje. Nors per 2012–2018 m. laikotarpį veikiančių įmonių skaičius kaimo regionuose nuolat didėjo, tačiau šio rodiklio vidutinis metinis augimo tempas kaimo regionuose buvo lėtesnis nei miesto ir tarpiniuose regionuose.

Veikiančių įmonių struktūra pagal įmonės dydį 2018 m., proc.

Kaimo regionuose, kaip ir tarpiniuose regionuose, bei miesto regione, veikiančių įmonių struktūroje dominuoja labai mažos įmonės (iki 10 darbuotojų), bet jų dalis, palyginti su kitais regionais, yra mažiausia.

Veikiančių įmonių struktūra pagal įmonės dydį 2018 m., proc.

Kaimo regionuose, kaip ir tarpiniuose regionuose, bei miesto regione, veikiančių įmonių struktūroje dominuoja labai mažos įmonės (iki 10 darbuotojų), bet jų dalis, palyginti su kitais regionais, yra mažiausia.

Regiono tipas	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Miesto regionas	336914	357849	368822	387139	400873	405776	413423
Tarpiniai regionai	428858	447260	454490	471261	483174	490015	494523
Kaimo regionai	40587	42256	42662	42924	43975	43597	43602

Kaimo turizmo sodybų ir vietų jose skaičius

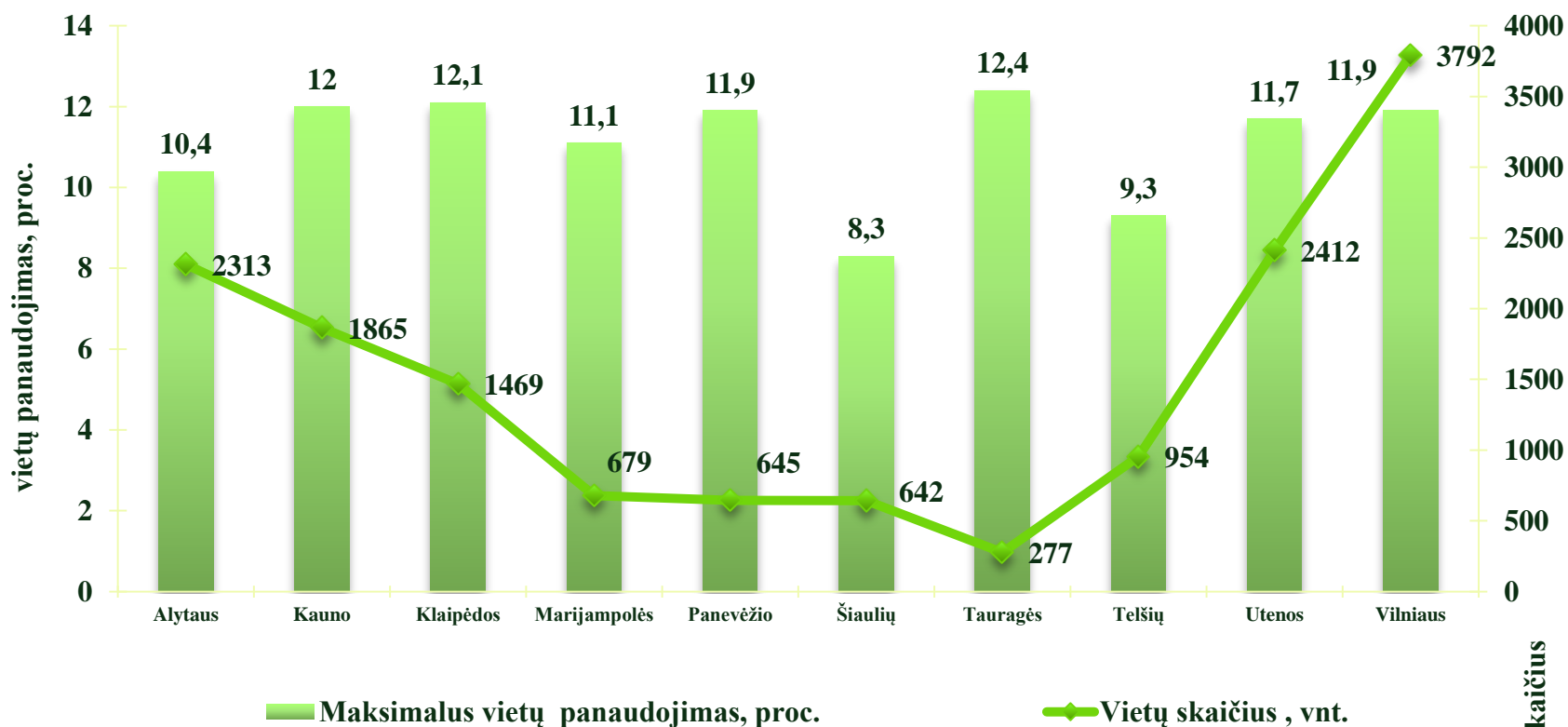
Per 2012-2017 m. kaimo turizmo sodybų skaičius kasmet augo po 2 proc., o vietų jose skaičius – 2,9 proc.

Vietų panaudojimas kaimo turizmo sodybose, skaičiuojant pagal suteiktų nakvynių skaičių 2017 m.

Maksimalus vietų kaimo turizmo sodybose panaudojimas, skaičiuojant pagal suteiktų nakvynių skaičių, vidutiniškai siekia tik 11,3 proc. ir yra labai panašus visuose regionuose

Poilsiautojų ir nakvynių kaimo turizmo sodybose skaičius

Rodiklis	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Apgyvendinta poilsiautojų, tūkst.	260,7	275,8	310,4	303,3	318,0	324,7
Suteikta nakvynių iš viso, tūkst.	475,7	525,8	590,8	579,9	605,9	622,3
iš jų: Lietuvos gyventojams	417,9	458,2	523,3	512,4	529,9	545,6
užsieniečiams	57,8	67,6	67,5	67,6	75,9	76,7
Užsieniečiams suteiktų nakvynių dalis nuo visų nakvynių skaičiaus, proc.	12,2	12,9	11,4	13,2	12,5	14,1

Kempingų veiklos rodikliai

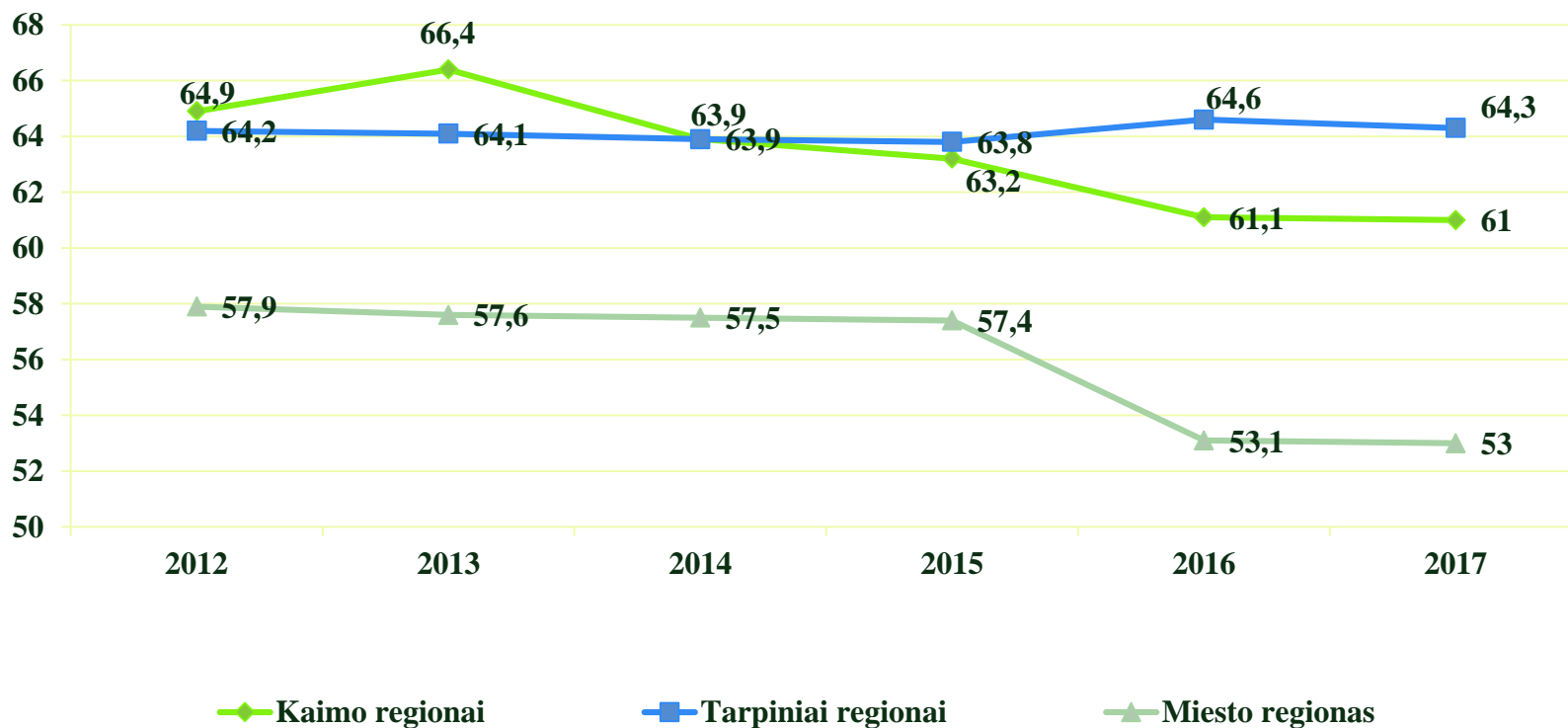
Rodiklis	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Kempingų skaičius, vnt.	20	21	22	23	26	29
Apgyvendinta turistų, tūkst.	33,9	37,5	39,2	40,3	39,1	39,5
Suteikta nakvynių iš viso, tūkst.	57,8	69,2	72,2	75,2	68,0	66,2
iš jų: Lietuvos gyventojams	30,4	36,7	41,4	40,8	32,4	32,4
užsieniečiams	27,4	32,5	30,8	34,4	35,6	33,8
Užsieniečiams suteiktų nakvynių dalis nuo visų nakvynių skaičiaus, proc.	47,4	47,0	42,7	45,7	52,4	51,1

Žvyrkelių dalis bendrame vietinės reikšmės kelių ilgyje proc.

62,0 proc. vietinių kelių sudaro žvyrkeliai. Santykinai didžiausia tokių kelių dalis tarpiniuose regionuose. Be to, ir 43,7 proc. valstybinės reikšmės rajoninių kelių sudaro žvyro danga.

Vietinio (priemiestinio) susisiekimo maršrutų autobusų rida, tūkst. km

Vietinio (priemiestinio) susisiekimo maršrutų autobusų rida per 2012 – 2017 m. laikotarpį miesto regionuose vidutiniškai kasmet didėjo 1,2 proc., kai tuo tarpu tarpiniuose regionuose mažėjo kasmet po 2,31 proc., kaimo regionuose – 0,76 proc.

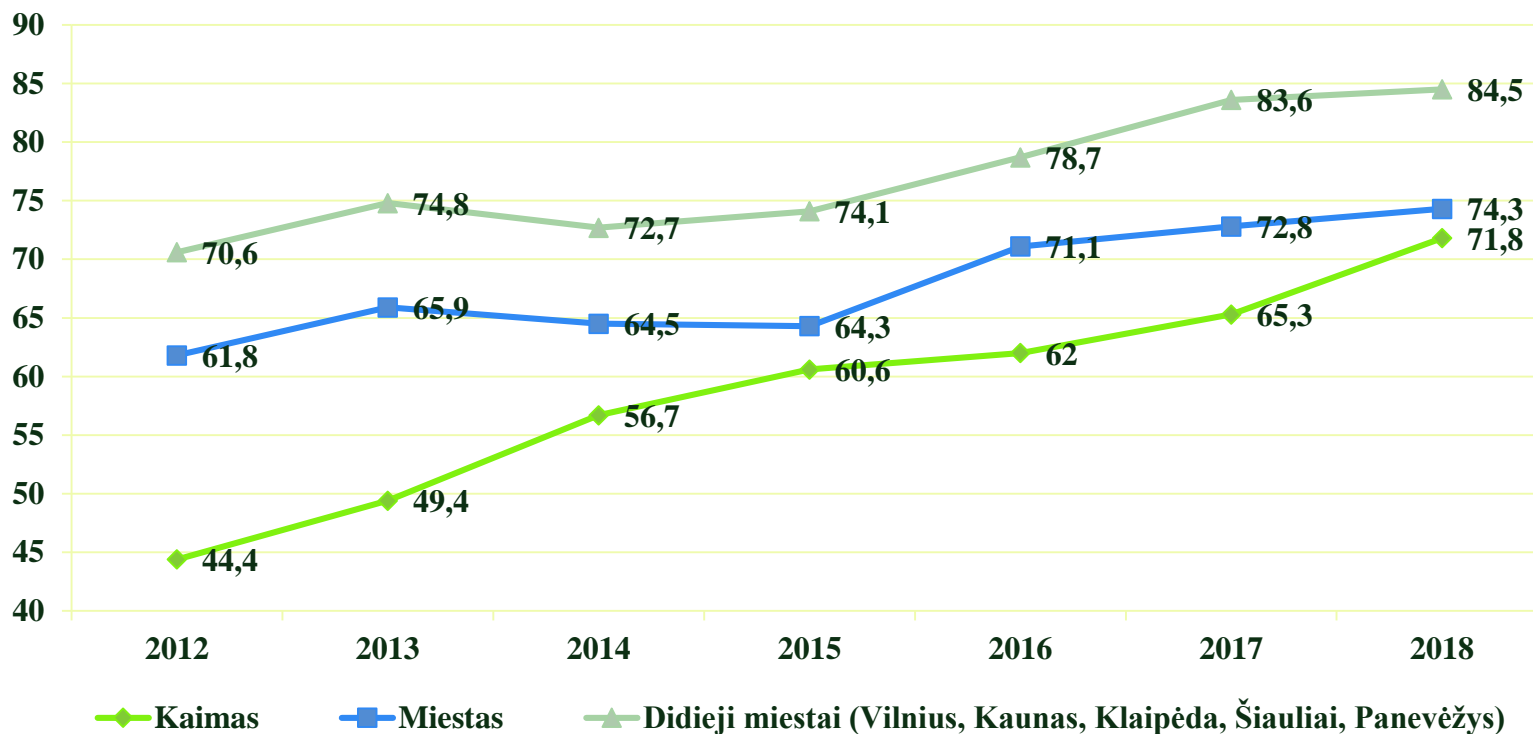
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Lietuva	57964,6	55660,6	57965,5	53841,3	54736,2	53674,9
Miesto regionas	12002,1	12395,9	13668	11865,1	12112,3	12528,6
Tarpiniai regionai	40074,5	37916,3	38291,9	36447,5	36670,0	35589,6
Kaimo regionai	5888,0	5348,4	6005,6	5528,7	5953,9	5556,7

Namų ūkiai, turintys plačiajuosčio interneto prieigą, proc.

71,8 proc. namų ūkių kaimo vietovėse turi plačiajuosčio interneto prieigą, ir, lyginant su miestu, ši dalis tik 2,5 proc. punkto mažesnė.

Lietuvoje veikia

- 49 vietos veiklos grupės dažniausiai teritoriškai susiformavusios savivaldybių pagrindu,
- per 1,9 tūkst. kaimo bendruomeninių organizacijų, kurias vienija 52 rajonų kaimo bendruomenės vienijančios asociacijos.

Didžioji dauguma kaimo bendruomeninių, nevyriausybinių organizacijų, vietos veiklos grupių aktyviai dalyvauja vietos veiklos grupių, Lietuvos kaimo tinklo veikloje.

Randasi vis daugiau iniciatyvų, kuriomis pripažįstama socialinių įmonių ir pilietinės visuomenės organizacijų svarba, išreiškiamas pasitikėjimas socialiniu verslu, kaip priemone kovoti su aktualiausiomis socialinėmis problemomis, jų gebėjimais teikti viešąsias paslaugas. 79 proc. apklaustų savivaldybių ir 77 proc. apklaustų nevyriausybinių organizacijų, iš kurių 60 proc. dalyvavo teikiant viešąsias paslaugas, nurodė, kad nevyriausybinių organizacijų instituciniai pajėgumai teikti viešąsias paslaugas yra daugiausiai pakankami.

EBPO prognozuoja, kad iki 2055 m. bioekonomika bus pagrindinis Europos ekonomikos vystymosi principas. Tai reiškia, kad daugiausia dėmesio bus skiriama atsinaujinančių biologinių išteklių, kurie taps pagrindiniu žaliavos šaltiniu pramonėje, gamybai, o moderni biotechnologija taps kertine ekonominio vystymosi varomąja jėga.

Bioekonomika apima tvarią atsinaujinančių biologinių išteklių gamybą ir tų išteklių bei atliekų perdirbimą į maistą, pašarus, kitus vertingus bioproduktus ir bioenergiją, gali padėti tausoti aplinką, apsirūpinti maistu, pasiekti didesnę energetinę saugumą, taip pat didinti pramonės ilgalaikį konkurencingumą bei skatinti naujų darbo vietų kūrimą.

Lietuvos bioekonomikos pagrindas – biomasė.

Pagrindinės bioekonomikos plėtros kryptys Lietuvoje:

- bioatliekų panaudojimas;
- bioekonomikos subsektorių integracija;
- biomasės panaudojimas aukštos pridėtinės vertės produktams gaminti;
- vienos biomasės rūšies pakeitimas kita;
- alternatyvių biomasės rūšių paieška;
- žiedinės ekonomikos vystymas.

Lietuvoje miškingumas nuo 2012 m. išlieka stabilus. Miškai Lietuvoje užima 33,6 proc. teritorijos. Miškingiausias miesto regionas ir iš tarpinių regionų - Alytaus apskritis.

Apskritis	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Lietuva	33,3	33,3	33,4	33,5	33,5	33,6
Miesto regionas						
Vilniaus	43,9	44,0	44,0	44,1	44,2	44,3
Tarpiniai regionai						
Alytaus	49,0	49,0	49,1	49,3	49,3	49,4
Kauno	29,7	29,6	29,7	29,7	29,7	29,7
Klaipėdos	26,4	26,5	26,5	26,5	26,6	26,6
Panevėžio	28,2	28,2	28,2	28,3	28,3	28,6
Šiaulių	27,5	27,6	27,6	27,7	28,0	28,1
Telšių	36,1	36,3	36,3	36,6	36,6	36,6
Utenos	34,1	34,1	34,3	34,5	34,5	34,6
Kaimo regionai						
Marijampolės	21,7	21,9	22,0	22,0	22,0	22,0
Tauragės	33,0	33,0	33,1	33,2	33,2	33,2

Medynų produktyvumas, m³ 1 ha

Lietuvoje medynų produktyvumas 2012-2017 m. laikotarpiu kasmet augo 1,57 proc. Produktiviausi medynai Alytaus, Marijampolės ir Vilniaus apskrityse.

Apskritis	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Lietuva	222	226	230	234	237	240
Miesto regionas						
Vilniaus	243	243	246	246	251	253
Tarpiniai regionai						
Alytaus	259	261	264	266	261	270
Kauno	221	229	231	234	237	234
Klaipėdos	211	213	221	238	238	241
Panevėžio	199	205	209	211	214	222
Šiaulių	186	188	190	191	203	202
Telšių	198	201	204	219	221	224
Utenos	223	221	222	230	233	236
Kaimo regionai						
Marijampolės	229	262	262	262	263	265
Tauragės	217	218	237	245	247	249

STIPRYBĖS	GALIMYBĖS
<ul style="list-style-type: none">- Aktyviai plėtojamos kaimo bendruomeninės iniciatyvos ir partnerystė, stiprėjantys kaimo bendruomenių ryšiai, gerėjantys įgūdžiai ir gebėjimai.- Palyginti didelė savarankiškai dirbančių asmenų, turinčių patirties plėtoti verslą, įdarbinant kitus kaimo bendruomenių narius, dalis nuo visų užimtųjų.- Didelis potencialas plėtoti bioekonomiką miškininkystėje ir medienos ruošoje – stabilus miškingumas, nuolat augantis medynų produktyvumas.- Įvairus Lietuvos rekreacinis potencialas (gausūs miškai, tankus vidaus vandenų tinklas, saugomos teritorijos, kultūros ir paveldo objektai ir kt.), tinkamas plėtoti turizmą.	<ul style="list-style-type: none">- Kaimo ir miesto ryšių stiprėjimas, panaudojant miesto finansinius ir intelektualinius išteklius kaimo gyventojų užimtumui ir socialinei įtraukčiai didinti.- Asmenų, kurie mokėsi ir/arba dirbo užsienyje bei įgijo žinių ir/arba kapitalo, būtinų ekonominės veiklos plėtrai, sugrįžimas.- Naujos technologijos ir naujų bioekonomikos produktų paklausa, sudaranti galimybes bioekonomikos plėtrai, siekiant ekonomikos augimo ir užimtumo didinimo kaimo vietovėse.- Paklausos kaimo turizmui ir rekreacijai didėjimas.
SILPNYBĖS	GRĖSMĖS
<ul style="list-style-type: none">- Neigiamos demografinės tendencijos – kaimo gyventojų (ypač jaunimo) skaičiaus mažėjimas ir senėjimas.- Atotrūkio tarp namų ūkio pajamų kaime ir miestuose didėjimas.- Didėjanti kaimo gyventojų, kuriems gresia skurdas ir socialinė atskirtis, dalis.- Auganti ilgalaikių bedarbių ir į darbo rinką sunkiai besiintegruojančių kaimo gyventojų dalis.	<ul style="list-style-type: none">- Didėjantys skirtumai tarp kaimo bei miestų ir užsienio gyvenamųjų vietovių įsidarbinimo galimybių, pajamų ir gyvenimo kokybės požiūriu, nulemiantys kaimo gyventojų pasirinkimą emigruoti.- Retėjantis sveikatos, švietimo, socialinių, transporto ir kitų paslaugų infrastruktūros tinklas kaimo vietovėse, mažėjant gyventojų skaičiui.- Mokymosi visą gyvenimą galimybių mažėjimas ir švietimo paslaugų kokybės blogėjimas kaimo vietovėse.- Nepakankama viešoji parama kaimo gyventojų socialinių įgūdžių, psichinės sveikatos ir emocinės kultūros ugdymui.

Vietovės identiteto formavimas ir palaikymas, panaudojant kultūrinius ypatumus, stiprinant bendruomeniškumą, remiant vietovei svarbius verslus

Prieinamumo prie paslaugų kaimo vietovėse gerinimas, diegiant išmanaus kaimo kūrimo priemones, skatinant socialinį verslumą

Bioekonomikos plėtra, sklaidžiant žinias, dalinantis patirtimi, diegiant inovatyvias technologijas, kuriant tinklus

